

Dünyadaki insan sayısından çok daha fazla kamera, mikrofon ve sensörün her an herkesi takip etmeye başladığı bir dünya, bir zamanlar korkunç bir diktatörlüğün de ön şartı gibi görünürdü. Ama bu sistemin hayal değil de gerçek olduğu yıllarda, insanlar hayatlarından çok memnundu, çünkü ne hırsızlık ne şiddet ne de dolandırıcılık kalmıştı ortada. Özel hayatın gizliliği ise bu kavramı hiç tanımamış kişiler için bir şey ifade etmiyordu.

Örneğin hesabınızdaki paraları son derece dolambaçlı yollardan, bin bir türlü aracı kullanarak kendi hesabıma aktarsam bile çok kısa sürede yakalanırdım. Yalnız ben değil, bu işi organize etmek için görüştüğüm, konuştuğum herkes de. Sonra para, fiziksel varlığı olmadığı için, elektronik yoldan, aynen geldiği şekilde geri dönerdi. Eğer bir kısmını lüks tatillerde harcama fırsatı bulduysam bile, o paranın her kuruşu, şu anda durduğu ellerden alınır, ilk sahibine verilir, borç da bana yazılırdı. Hemen ödeyemedim muhtemelen, ama olsun. Bu da, otel sahiplerini, gelen paranın kaynağını sorgulamak konusunda daha dikkatli yazılımlar kullanmaya mecbur ederdi.

Ya da eski usul, dürbünlü tüfekle yapılmış bir suikast düşünelim. Elinde cesetten başka hiç bir delil olmasa da, polis, dakikalar içinde merminin havada giderkenki görüntülerine erişebiliyordu. Sonra filmi geri sararak tüfeğe ve o tüfeği tutan ele ulaşıyordu. Sonra da o kişinin tüm geçmişine, tüm konuşma ve yazışmalarına. Katil isterse beyni yıkanmış bir kült mensubu olup cinayetden hemen sonra intihar etsin, fark etmiyordu. Tüm geçmişinin erişilebilir olması, cinayetin gerçek planlayıcılarını da ortaya çıkarıyordu ki bu da son derece caydırıcı bir etki yapıyordu potansiyel katiller üzerinde.

Ama maalesef ahlaki gelişmeler teknolojik olanlar kadar hızlı gitmediği için, hâlâ zengin akrabasını öldürüp mirasa konmak veya politik rakibini ortadan kaldırmak isteyen insanlar vardı. Onlara hizmet eden siber kiralık katiller ise, ironik bir şekilde, sıradan cinayetleri imkânsız hale getiren sistemin kendisini bir silah olarak kullanıyordu.

Yalnızca kurbanının değil, onun kullandığı çevre sistemlerinin de şifrelerini kıran korsanlar, bir "görünmez kaza" ayarlayabiliyordu. Mesela asansör tam o kişi gökdelenin en üst katından ve yalnız olarak bindiğinde "bozuluyordu". Veya kişinin çevrimiçi siparişi sonucu harekete geçen fabrika, tam onun istediği özelliklerdeki fırını üretirken bir "hata" yapıyor ve parmak izinden kişiyi tanıyıp onun çocukken filanca yerde yediği yemeğin aynısını pişirecek kadar akıllı fırınıymız, nedense bu sefer onu elektrik şokuyla öldürmek gibi bir akılsızlık yapıyordu.

Ama çok nadir görülen bu "kazaların" derinlemesine incelenmesi er geç suçluların yakalanmasını sağlıyordu. Şüpheli uyardıran bir ölümün soruşturulmaması imkânsızdı. Her şeyi kaydeden ve hiç bir şeyi unutmayan siber yardımcıları olan dedektiflerin, suçluyu bulamama ihtimali çok düşüktü.

Peki bir cinayet dışarıdan bakınca aynen doğal bir ölüm gibi görünüyorsa? Ve bu sebeple kimse olayı soruşturmaya gerek duymamışsa?

Dev bir yazılım firmasının kurucularından biri, aynı zamanda yakın arkadaşı olan ortağını devreden çıkarmak istediğinde aynen böyle düşünmüştü.

Şirket merkezindeki güvenlik cihazlarının ve geçişlerinin yazılımıyla oynayıp küçük bir değişiklik yaptı, her birine minicik bir EĞER ekledi. Eğer kapıdan geçen kişi arkadaşıyla, cihaz, maksimum güçle kısa süreli yoğun bir X-ışını bombardımanına başlayacaktı.

Doğrultulu bu ışımaya, hemen yanı başındaki diğer kişileri etkilemiyor, bir lanet gibi hep aynı kişiye odaklanıyordu. Kısa bir süre sonra kanser olan ve ölen arkadaşının ardından ağlarken kimse ondan şüphelenmemişti. Eğer yıllar sonra kendisi itiraf etmeseydi, gerçek belki de hiç ortaya çıkarılamayacaktı.

Artık evrensel bir ilke haline gelmiş olan 100 yaş altı her ölümün derinlemesine soruşturulmasının sebebi olarak çoğu zaman sosyal ve teknolojik gelişmeler gösterilir: Savaşların durması, şiddetin, kazaların, bulaşıcı hastalıkların neredeyse tamamen ortadan kalkması sonucu ölümler iyice seyrekleşince, polisin her birini soruşturacak imkânı ve zamanı oldu. Diğer taraftan doğum oranları da iyice azaldığı için artık her hayat toplumsal açıdan daha değerliydi.

Ama bu haklı gerekçeler bir yana, kamuoyunu etkileyen sansasyonel olayların da sistemin kurgulanmasındaki rolünü inkâr edemeyiz.

